

Motion till riksdagen 2006/07:Ju243

av **Ingemar Vänerlöv (kd)**

Domstolsverket

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Domstolsverket.

Motivering

Ett rättssamhälle kräver fungerande domstolar. Deras uppgifter är att handlägga mål och ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt och att avkunna dom inom rimlig tid.

Den förra regeringen startade för några år sedan ett förändringsarbete när det gäller domstolsväsendet. Målsättningen med detta förändringsarbete var att skapa större domkretsar med resultatet att många mindre tingsrätter läggs ned. Nedläggningen av små tingsrätter runtom i landet har varit mycket negativ. I denna motion kommer jag att beskriva några av de negativa konsekvenser som den förra socialdemokratiska regeringens politik ledde till.

Mindre tingsrätter

Under flera år har det framkommit kritik mot att Domstolsverket alltmer strävar efter att utöka sin maktssfär genom att begränsa domstolarnas möjligheter att själva bestämma över tilldelade medel. Domstolsverkets uppfattning att domstolarnas beredningsorganisation bör utvecklas och effektiviseras har in-tecknats som ett argument för nedläggning av mindre tingsrätter runtom i landet. Men detta arbete kan ske i såväl små som stora tingsrätter. Önskemålet att skapa en effektiv beredningsorganisation kan därför inte användas som argument för att lägga ned mindre tingsrätter.

Önskemål om långt driven specialisering framstår för de allmänna domstolarnas vidkommande som mindre relevanta och mer som argument konstrue-

Fel! Okänt namn på

rade särskilt till stöd för att lägga ned de små tingsrätterna. Just den breda erfarenhet som handläggning av olika slags mål och ärenden medför är en nödvändig förutsättning för att behandling av de synnerligen varierande juridiska problem som dyker upp i verksamheten skall kunna ske på ett säkert sätt. En annan sak är att en domare kan få ta ställning till juridiska frågor som för sin lösning kräver specialkunskaper och kännedom om praxis inom ett visst område. Ett bra sätt att förbättra den enskilde domarens förutsättningar för att ta sig igenom sådana situationer snabbt och säkert är att utveckla domarnas möjligheter att ta del av varandras avgöranden. Inte bara prejudikat utan även precedensfall borde vara lätt åtkomliga i datorn.

Domaryrket

Bland annat genom alla omorganisationer av tingsrätterna har de unga juristernas intresse för att bli domare minskat betydligt. Numera är det sällsynt att en notarie ser domarbanan som förstahandsval när den framtida yrkesinriktningen stakas ut. Man bör inte bortse från att många som har valt domarbanan har gjort det för möjligheterna att komma till en mindre ort med de fördelar det har. Från rekryteringssynpunkt finns det skäl som talar för att projektet att lägga samman tingsrätter är kontraproduktivt.

Kompetensutveckling

Bland de små tingsrätterna finns det ett utbrett missnöje med den utbildning som Domstolsverket erbjuder eftersom den som regel inte upplevs hålla måttet, och av budgettekniska skäl är det sällan möjligt för personalen att få tillgång till utbildning i extern regi. Därför kan inte heller frågan om kompetensutveckling användas som ett argument för att lägga ned mindre tingsrätter. Det bör även framhållas att Domstolsverket i sina utredningar har underlåtit att beakta vikten av att det finns en fungerande advokatverksamhet i det samhälle där den nedläggningshotade tingsrätten finns. En konsekvens blir att såväl domstolen som all advokatverksamhet kommer att försvinna från orten.

Domstolens lokala förankring

Värdet av att domstolen har en lokal förankring får inte underskattas. Hos den domare som tjänstgör i en liten domstol ökar med åren kunskapen om lokala särdrag i fråga om t.ex. målstruktur, ortsförhållanden och kommunikationer, vilket i sin tur främjar möjligheterna till en säker bedömning i sådana brottmål och tvistemål där dessa särdrag haft en betydelse i skeendet.

Alla misstänkta skall betraktas som oskyldiga tills dom har fallit. Brott tilldrar sig ett betydande intresse hos allmänheten. Detta visar sig inte minst i mediebevakningen av brott och rättegångar, såväl på riksplanet som lokalt. Givetvis bidrar sådana påminnelser om rättsskipningens existens och närvaro

Fel! Okänt namn på

till att upprätthålla den allmänna laglydnaden. Man bör noga överväga vad det får för konsekvenser att överge den tradition som finns i Sverige med lokalt förankrade brottmålsdomstolar.

Kvalitet

Det har inte påvisats och har inte heller påståtts i Domstolsverkets utredningar att de små domstolarna är sämre än de stora på den punkt som är helt avgörande i sammanhanget, nämligen kvaliteten i dömandet. Medborgarna får alltså vad de kan kräva i de små domstolarna likaväl som i de stora. Med en lokal domstol får medborgarna dessutom i flera avseenden en bättre service. Det blir kortare restid. Därmed blir inkomstförlusterna mindre för dem som kallas till domstolarna. Ju fler domstolar det finns desto fler orter finns det med advokatbyråer, något som är viktigt inte bara i tingsrättsangelägenheter.

Domstolarnas organisation

Den nya alliansregeringen har gett uttryck för att domstolsorganisationen bör utvecklas vidare i takt med att kraven från samhället ökar och förändras. Regeringen kommer därför att initiera en utvärdering av de senaste årens organisationsförändringar av det svenska rättsväsendet. Efter denna utredning kommer regeringen att ta ställning till den framtida domstolsorganisationen samt Domstolsverkets framtida roll. Jag ser mycket positivt på den nya regeringens initiativ till en översyn av rättsväsendets organisation.

Stockholm den 27 oktober 2006

Ingemar Vänerlöv (kd)